

Asia: VN/10618/2024

Lausuntopyyntö: Kuluttajansuojalain uudistaminen vihreän siirtymän edistämiseksi – Työryhmän mietintö

1. Yleiset huomionne

Going Green Oy kiittää mahdollisuudesta lausua oikeusministeriölle työryhmän mietinnöstä liittyen kuluttajansuojalain uudistamiseen vihreän siirtymän edistämiseksi.

Kannatamme direktiivin tavoitteita, jotka mielestämme selkeyttävät asiakkaille ympäristövääntämistä syntyvää mielikuvaa ja velvoittavat yritykset pidättäytymään perusteettomista väittämisistä.

Direktiivin mukaisesti sellaiset tuotteet ja palvelut, jotka sisältävät kiellettyjä ympäristövääntämiä tai puutteellisia merkintöjä, menettävät myyntikelpoisuutensa sääntelyn soveltamisen alkaessa. Matkailuyrityksissä on tyypillisesti tarjolla asiakkaille myytäviä elintarvikkeita, matkamuistoja ja hygieniatarvikkeita, joissa saattaa olla vapaaehtoisia, ei-direktiivin mukaisia ympäristömerkintöjä. Koska hankintoja usein tehdään sesonkia varten useita kuukausia etukäteen, seuraisi tästä tuotteiden myyntikelvottomuus. Pidämme tätä kiertotaloutta tukevan EU-taksonomian periaatteiden ja tavoitteiden vastaisena.

2. Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

2.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

Pidämme lausuntopyynnössä esitettyä ympäristövääntämisen määritelmää rajallisena niiden väittämiä osalta, joille ei ole olemassa riittävää vertailutietoa (esim. henkilöstön ympäristönsuojeluosaamisen lisääminen lajittelukoulutuksen avulla), vaikka ne tutkitusti pienentävät yrityksen ympäristövaikutuksia. Ehdotamme, että erinomaisen ympäristönsuojelullisen tason osoitukseksi näiden väittämiä osalta katsotaan se, että vaatimukset sisältyvät jonkin direktiivin mukaisen sertifikaatin vaatimuksiin.

Pidämme tärkeänä, että tarjottaessa kuluttajille tietoa sertifioitujen matkailupalveluiden ilmasto- tai muista ilmastovaikutuksista vertailua alan keskimääriin päästöihin saa tehdä vain sertifikaattijärjestelmän todentamalla tiedolla. Sen sijaan vapaaehtoisesti ja todentamattomasti raportoituja tietoja yritysten ympäristövaikutuksista ei saisi käyttää vertailuissa, eikä niistä tehtyjä raportteja saisi julkaista, sillä ne saattavat antaa kuluttajille harhaanjohtavan kuvan.

2.2 Valtioneuvoston asetuksen uudistaminen ja perustelumuistio

Matkailupalveluiden markkinoinnissa on tyypillistä, että sama toimija esittelee ja myy sekä itse tuottamiaan että välittämään, muiden toimijoiden toteuttamia palveluita. Kuluttajan on monesti vaikeaa tai mahdotonta tietää, kuka palvelun lopulta tuottaa, ja kuuluuko se sertifikaatin piiriin. Kaikki tällä hetkellä markkinoilla olevat matkailualan ympäristösertifikaatit myönnetään kuitenkin yrityksille, ei yksittäisille tuotteille. Kuluttajalle voi muodostua harhaanjohtava kuva, että kaikki sertifioitujen yritysten markkinoimat palvelut (esim. Majoitus- ravintola- tai ohjelmapalvelut) ovat sertifioituja. Pidämme tärkeänä, että matkailualan ympäristösertifikaattien yhteydessä tulee aina selkeästi ilmaista, mitä yrityksen tarjoamia palveluita sertifikaatti koskee.

Joidenkin matkailualalla nykyisin käytössä olevien kestävyysmerkintöjen osalta on epäselvää, koskevatko niitä samat vaatimukset kuin varsinaisia sertifiointiohjelmia. Jos kyseessä on sateenvarjomerkki, kuten Visit Finlandin alaisuudessa toimiva Sustainable Travel Finland -merkki, jonka piiriin hyväksytään vain direktiivin mukaisia sertifikaatteja, tulee selvittää, katsotaanko sekin sertifikaattijärjestelmäksi.

Näkemyksemme on, että mikäli ympäristövastuullisuuteen liittyvällä sateenvarjomerkillä on mitään muita vaatimuksia kuin jonkin direktiivin mukaisen sertifikaatin suorittaminen, tulee nämä vaatimukset akkreditoida lakiehdotuksen mukaisesti. Vain siinä tapauksessa, että sateenvarjomerkki ei edellytä lisäkritereiden täyttämistä eikä esitä todentamatonta ympäristötietoa sen alla toimivista yrityksistä, sen rooli sateenvarjo-organisaationa on perusteltua.

2.3 Valvonta ja seuraamukset

-

2.4 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi on pantava täytäntöön viimeistään 27.3.2026, ja sen nojalla annettuja säännöksiä on alettava soveltaa 27.9.2026. Direktiivissä ei ole huomioitu sitä, että elinkeinonharjoittajien varastoissa voi olla sääntelyn soveltamisen alkaessa vielä tuotteita, joiden merkinnät eivät vastaa kaikilta osin ympäristöväittämiä ja kestävyysmerkintöjä koskevia uusia vaatimuksia. Pahimmillaan tuotteet, jotka on pakattu tai merkitty vanhojen käytäntöjen mukaan, voisi olla tarpeen hävittää. (Ks. tarkemmin työryhmän mietinnön s. 61–62).

Mietinnössä todetun mukaisesti Suomi pyrkii edelleen löytämään ratkaisua tähän direktiivin tavoitteiden vastaiseen kielteiseen ympäristövaikutukseen sekä yrityksille aiheutuvaan liiketaloudelliseen tappioon ja hallinnolliseen taakkaan neuvottelemalla asiasta Euroopan komission kanssa.

Jatkovalmistelussa arvioidaan, miten mietinnössä esiin nostettu ongelma olisi ratkaistavissa.

Lausunnonantajia pyudetään ottamaan kantaa siihen, mitä vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin artikloja siirtymäratkaisun tulisi koskea ja miten mahdollinen siirtymä tulisi toteuttaa.

Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivillä on taloudellisia vaikutuksia matkailualan elinkeinonharjoittajiin, jotka ovat juuri ennen sen voimaantulusta sertifioineet toimintansa/ palvelunsa, ja joille on syntynyt siitä huomattavia kuluja. Tämä voidaan rinnastaa tilanteeseen, jossa yritys olisi hankkinut varastoon ympäristömerkittyä tuotetta, jota se ei enää saisi myydä direktiivin astuttua voimaan.

Matkailualan elinkeinonharjoittajan näkökulmasta ei saisi syntyä tilannetta, jossa tälle on myönnetty vastuullisuussertifikaatti ajanjaksolla 27.3.–27.9.2026, ja sen voimassaolo lakkaisi 27.9.2026. Tämän vuoksi siirtymäaika on mielestämme välttämätön. Ehdotamme, että mikäli sertifikaatti on myönnetty ajanjaksolla 27.3.–27.9.2026, se olisi voimassa 27.9.2027 saakka, mutta kuitenkin vain vuoden voimaantulumisestaan.

3. Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

-

3.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

-

3.2 Jätelain muutokset

-

3.3 Valvonta ja seuraamukset

-

4. Vaikutusten arviointi

Uudet vaatimukset sertifiointiprosessille tulevat johtamaan lisenssimaksujen korottamiseen. Tämä puolestaan rajaa pieniä matkailuyrityksiä vastuullisuussertifiointin ulkopuolelle, ja saattaa antaa suurille yrityksille kilpailuetua.

4.1 Yleiset huomionne

-

4.2 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

-

4.3 Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

-

5. Ehdotus korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi. Tavaroiden korjaamisdirektiivin 13 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat vähintään yhden toimenpiteen, jolla edistetään korjaamista. Jäsenvaltion on ilmoitettava siitä Euroopan komissiolle viimeistään 31.7.2029. Työryhmä ei ole tässä

vaiheessa päätynyt esittämään mitään yksittäistä toimenpidettä artiklan täytäntöön panemiseksi. Voitte kuitenkin alla ehdottaa näkemyksenne korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi.

-

6. Muut huomiot

-

Heinonen Heidi
Going Green Oy - Lausunnonantaja Going Green Oy on
Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry:n omistama, matkailualan Green
Key ja Green Activities -vastuullisuussertifikaatteja edustava
yhteiskunnallinen yritys.